

เรื่อง แห่ม

รายละเอียด

สมุนไพรแห่ม (อ่านว่า "ແອ່ມ", "ແໜ້ມ") ชื่อวิทยาศาสตร์ *Coscinium fenestratum* (Goetgh.) Colebr. (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ *Coscinium usitatum* Pierre) จัดอยู่ในวงศ์บอร์ເພີດ ([MENISPERMACEAE](#))^[1] มีลักษณะโดยรวมคล้ายกับต้นขมิ้นเครือ ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Arcangelisia flava* (L.) Merr. (ต่างชนิด แต่อยู่ในวงศ์เดียวกัน)

ลักษณะของแห่ม

ต้นแห่ม หรือ ต้นແອ່ມ จัดเป็นพืชวงศ์เดียวกับบอร์ເພີດ ลำต้นที่นำมาใช้เป็นยาสมุนไพร จะมีลักษณะเป็นขี้นหรือแท่งตรงทรงกระบอก เรียกว่า "*Coscinium*" อาจพบในขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางถึง 10 ເສັນຕິເມຕຣ ປົວກາຍນອກ เป็นສິນ້າຕາລເຫຼືອງ ສ່ວນເນື້ອໃນເປັນເສີເຫຼືອງ ໄມມີກລິນແຕ່ມີຮັບມ ໂດຍພຶ້ມ໌ນິດນີ້ຖຸກບຽງຈຸຊູຢູ່ໃນ *The British Pharmaceutical Codex 1991* ກາຍໄດ້ຫັວໜ້າ *Coscinium*^[1] ຍັງໄມ້ມີກາປປຸກໃນປະເທດໄທ ແລະ ຕ້ອງນໍາເຂົ້າມາຈາກປະເທດລາວເທົ່ານັ້ນ ສາມາຄຫາວີ້າໄດ້ຕາມຮ້ານຂາຍສຸມຸນໄພຣ ໂດຍຈະມີທັງແບບທີ່ເປັນຜົງສີເຫຼືອງ (ຄລ້າຍຂົມົນ)

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

และแบบที่หันเป็นชิ้นเฉียงๆ หนาประมาณ 2-3 มิลลิเมตร เนื้อไม้มีรูพรุนและเป็นสีเหลือง

ส่วนอีกข้อมูลหนึ่งระบุว่า ต้นแห้มเมื่อยู่ 2 สายพันธุ์ คือ พันธุ์ *Coscinium fenestratum* (Goetgh.) Colebr. (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ *Coscinium usitatum* Pierre) ชนิดนี้เป็นไม้เลา รากและเตาเป็นสีเหลือง ใบเป็นแบบสลับออกดอกเป็นช่อระหว่างใบ ดอกเป็นสีขาว พบได้ตามป่าเกือบทุกภาคของประเทศไทย ลักษณะพันธุ์นี้ คือ พันธุ์ *Fibraurca recisa* Pierre ชนิดนี้เป็นไม้เลาเช่นกัน เตาแก่จะเป็นสีเหลือง ใบเป็นแบบสลับ แต่ดอกเป็นสีเหลืองอมเขียว มักออกดอกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม^[4] (ตามรูปคือแห่มพันธุ์ *Coscinium fenestratum* (Goetgh.) Colebr.)

สรรพคุณของแห่ม

- ในประเทศไทยเดิมและกลุ่มประเทศทางตะวันออก จะใช้ต้นแห่มเป็นยาช่วยเจริญอาหาร ด้วยการนำลำต้นแห้งมาใช้ในหลายรูปแบบ เช่น รูปของยาซัง (Infusion - เตรียมด้วยการนำลำต้นแห้งที่ผ่านเป็นชิ้นบาง ๆ 5 ส่วน นำมาแช่หรือชงในน้ำต้มเดือด 100 ส่วน ประมาณ 30 นาที มีขานดโคลิยาประมาณ 15-30 มิลลิลิตร), Tincture (เตรียมผงที่ได้จากการนำลำต้นแห้ง 10 ส่วน, และกอซอล 100 ส่วน นำหมักไว้ โดยมีขานยาประมาณ 2-4 มิลลิลิตร), Concentrated liquor (เตรียมผงที่ได้จากการนำลำต้นแห้ง 50 ส่วน และกอซอล 40 ส่วน แล้วเติมน้ำให้ได้ทั้งหมดเป็น 100 ส่วน มีขานดโคลิยาประมาณ 2-4 มิลลิลิตร) (ลำต้นแห้ง)
- ตามตำราพื้นบ้าน จะใช้สมุนไพรแห่มเป็นสมุนไพรช่วยลดระดับน้ำตาลในเลือดแต่ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับสรรพคุณดังกล่าวยังมีไม่มากนัก จึงมีคำแนะนำให้ใช้มะระขึ้นกเป็นยาลดระดับน้ำตาลในเลือดแทน เพราะมีสรรพคุณที่แน่นอนกว่า (ลำต้นแห้ง)
- สรรพคุณแห่มทั้งสองสายพันธุ์ตามตำราไทย จะใช้เป็นยาแก้ไข้ (ลำต้นแห้ง, รากและเตา)
- ใช้เป็นยาแก้ตัวแดง (ลำต้นแห้ง) แก้ตัวอักเสบ (รากและเตา)
- ในประเทศไทยจะใช้สมุนไพรแห่มเป็นยาแก้ปวดท้อง แก้บิด (ลำต้นแห้ง)
- ใช้แก้โรคบิด ลำไส้อักเสบ กระเพาะอักเสบ (รากและเตา)
- รากและเตาใช้เป็นยาแก้ฝี แก้ผื่นคัน (รากและเตา)
- แห่มเป็นสมุนไพรที่เพิ่งรู้จักกันเมื่อไม่นานมานี้ และถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยผู้บริโภค "เชื่อ" ว่า สมุนไพรชนิดนี้สามารถใช้รักษาโรคความดันโลหิตสูง ละลายไขมันในเลือด รักษาเบาหวาน โรคไต และช่วยถอนพิษตกค้างในร่างกาย^[5] และยังมีสรรพคุณที่ "อุดอ้างเกิน" จริงอีกมาก many จากผลิตภัณฑ์แห่มสำเร็จรูป ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีข้อมูลงานวิจัยทางการแพทย์ถึงประโยชน์ดังกล่าว เช่น ระบุว่าแห่มเป็นยาอายุวัฒนะ รักษามะเร็ง โรคกระเพาะอาหาร แผลในลำไส้ ปวดหลังอวดเอว แก้อัมพฤกษ์ อัมพาต ช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพทางเพศ แก้สตอริอยู่ไฟไม่ได้ ช่วยลดความอ้วน แก้หอบหืด ฯลฯ

ฐานข้อมูลห้องถีน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

9. ส่วนข้อมูลจากคุณ seahorse แห่งบอร์ดสมุนไพรดอทคอม (samunpri.com) ซึ่งได้อ้างอิงสรรพคุณของ
แย่มในหนังสือคัมภีร์เภสัชรัตนโกสินทร์ของท่านอาจารย์วุฒิ วุฒิธรรมเวช ไว้ว่า

- เกาเย่เม່ມ ມີສຣ້ອນຝາດເຝື່ອນ ສຣພຄຸນເປັນຍາແກ້ໄຂໜ້ອນໃນ ແກ້ດີໜ້ານ ແກ້ທ້ອງເສີຍອັນເນື່ອມາຈາກ
ອາຫາຣ໌ມ່ວຍຍ່ອຍ ຂ່າວຍຂັບພາຍລມ ທຳໃຫ້ເຮືອ ແລະ ແກ້ດີພິກາຮ
- ຮາກແຍ່ມ ມີສຣ້ອນຝາດເຝື່ອນເຊັ່ນເດີຍກັບເກາ ໃຊັ້ນເປັນຍາຫຍອດຕາແກ້ຮົດສີດວງຕາ ແກ້ຕ້າແດງ ຕາອັກ
ເສບ ຕາແລະ ຕາມວ້າ ຂ່າວຍນຳຮູ້ນໍາເລື້ອງ ແລະ ຂ່າວຍຂັບລມອັມພຸກໝູ້
- ໄບແຍ່ມ ມີສຣ້ອນຝາດເຝື່ອນເຊັ່ນກັນ ມີສຣພຄຸນເປັນຍາຂັບໂລທິຕະຮູ້ທີ່ເສີຍເປັນລົມເປັນກ້ອນຂອງສຕຣີໃຫ້
ອອກມາ ຂ່າວຍແກ້ມຸຕົກຕະຮູ້ຂາວ ແລະ ຂ່າວຍຂັບນໍາຄາວປລາ
- ດອກແຍ່ມ ມີຝາດເຝື່ອນ ມີສຣພຄຸນເປັນຍາແກ້ປົດນູກເລືອດ
- ສ່ວນข້ອມຸລຈາກຄຸນ ck256 ໄດ້ໃຫ້ຂ້ອມຸລເພີ່ມເຕີມວ່າ ແຍ່ມມີສຣພຄຸນເປັນຍາຂັບປັບປຸງສະກະໄດ້ດີ

หมายเหตุ : ข້ອມຸລຂອງຄະແນສັບສົດ ມາຮົດວິທີ ໄດ້ຮັບວ່າ ແກ້ມເປັນໄຟຢືນຕັ້ນທີ່ພບໄດ້ມາກໃນແຕບ
ປະເທດລາວແລະເວີຍດນາດ ປະກອບດ້ວຍ 2 ສາຍພັນໜີ ຄື່ອ ພັນໜີ Coscinium usitatum Pierre (ເກາແກ່ມີສຣພຄຸນ
ຕາມ [2] ແກ້ປວດທ້ອງປົດ ແກ້ໄຟ້ ແກ້ຕ້າແດງ ແລະ ໄຊ້ໄລ່ຍຸງ) ແລະ ພັນໜີ Fibraurea recisa Pierre (ຮາກແລະເກາມີ
ສຣພຄຸນຕາມ [4] ເປັນຍາແກ້ໄຟ້ ແກ້ຕ້າອັກເສບ ລຳໄສ້ອັກເສບ ກະເພະອັກເສບ ໂຮຄປົດ ແກ້ໄຟ້ ແລະ ຜົ່ນຄັນ) ຊຶ່ງສ່ວນໃຫຍ່
ເປັນສຣພຄຸນທາງແຜນໂບຮານ

ຂ້ອມຸລທາງເກສັບວິທາຂອງແກ້ມ

- ອອງປະກອບທາງເກມທີ່ສຳຄັງທີ່ພບໄດ້ ຄື່ອ ສາຮກລຸ່ມອັລຄາລອຍົດ (alkaloid) ທີ່ມີລັກະນະເປັນພລິກສີເລື້ອງ
ມີຊື່ວ່າ "ເບອບີຣີນ" "(berberine)" ນອກຈາກນີ້ຍັງພບສາຣີນາກລຸ່ມໜາໂປນິນ (Saponin) ອີກດ້ວຍ
- ຈາກກາຮົກກົມທີ່ສຸມຸນໄພຣແໜ້ມ (ສຸມຸນໄພຣແຍ່ມ) ຕ່ອກຮົດຮະດັບນໍາຕາລີໃນເລືອດຂອງໜູ້ຂາວທີ່ເປັນເບາ
ຫວານແລະ ໃຫ້ໜູ້ຂາວປົກຕົວ ພບວ່າສຸມຸນໄພຣນິດນີ້ໃນຂນາດ 0.5 ແລະ 1 ກຣັມຕ່ອກໂລກຮັມ ນ້າຫັນກົດຕ້ວ ສາມາຮັດ
ຂ່າຍລຮະດັບນໍາຕາລີໃນເລືອດຂອງໜູ້ຂາວທີ່ເປັນເບາຫວານໄດ້ຍ່າງມີຍັງສຳຄັງທາງສົກລິຖິຕິ ແຕ່ສຸມຸນໄພຣແໜ້ມຈະ
ໄມ່ມີຖົກທີ່ຮົດຮະດັບນໍາຕາລີໃນເລືອດຂອງໜູ້ຂາວປົກຕົວທີ່ໄມ່ເປັນເບາຫວານ ແລະ ໄມ່ມີຜລຕ່ວກວະຮະດັບນໍາຕາລີໃນ
ເລືອດສູງຍ່າງເຈີຍບພລັນທັງໃນໜູ້ທີ່ເປັນເບາຫວານແລະ ໜູ້ປົກຕົວ ແຕ່ຍັງໄມ່ມີກາຮົກກົມທີ່ຍື່ນຍັນຜລກຮັດ
ຮະດັບນໍາຕາລີໃນເລືອດ
- ສາຮສັດເອທານອລຈາກແກ້ມ ມີຖົກທີ່ຮົດຮະດັບນໍາຕາລີໃນເລືອດໄດ້ທັງໃນໜູ້ເບາຫວານແລະ ໜູ້ປົກຕົວ ໂດຍມີກລໄກ
ກາຮອກຖົກທີ່ຜ່ານທາງກາຮົກກົມທີ່ສຸມຸນໄພຣ ເຊັ່ນອັນຫຼືລົງຈາກຕັບອ່ອນ ແລະ ຍັງຂ່າຍຍັນຍັງການທຳມາດ
ເອນໄໝມ່ມອລເຕສແລະໜູ້ເຄຣສ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຈະນາສາຮສັດດັ່ງກ່າວມາພັດນາເປັນຍາຮັກໝາໂຮຄ

เบาหวานต่อไปในอนาคต

- แหํเมสายพันธุ์ Fibraurea recisa Pierre รากและถิ่มส่วนประกอบทางเคมี ได้แก่ คุลัมบามีน, จูโตรีซิน, เบอเบริน, พัลมาทิน, อัลคาโลย์ด เป็นต้น และจากการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ พบว่าแหํเมสายพันธุ์นี้ มีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรีย
- จากการศึกษาความเป็นพิษแบบกึ่งเนียบพลันของสารสกัดแหํเมสายต่อหัวใจ ปอด ตับอ่อน และอัณฑะในหนู ขาวทดลอง ด้วยการป้อนสารสกัดดังกล่าวในขนาด 100, 200, 300 และ 400 มิลลิกรัมต่อ กิโลกรัม นำหนักรดว่า เป็นระยะเวลา 1 เดือน พบว่า สมุนไพรชนิดนี้ไม่ก่อให้เกิดอาการเป็นพิษและทำให้สัตว์ทดลองตาย ไม่มีผลต่อการเพิ่มน้ำหนักตัวลดลงระยะเวลาการได้รับยา ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับ เอนไซม์และสารที่บ่งชี้ถึงความผิดปกติของการทำงานของตับและไต รวมถึงระดับเกลือแร่ในเลือด จึง แสดงให้เห็นว่า ไม่มีผลต่อการทำงานของตับและไต แต่พบว่าหนูทดลองที่ได้รับสารสกัดแหํเมสายเพิ่ม อัตราการเคลื่อนตัวและการมีชีวิตลดลงของสเปร์มมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังไม่ พบพยาธิสภาพของโครงสร้างในระดับจุลทรรศน์ของหัวใจ ปอด ตับอ่อน และไต แต่กลับพบว่ามีการ เพิ่มจำนวนของ vacoules ในเซลล์ตับเป็นจำนวนมาก และยังมีการเพิ่มจำนวนชั้นของ germ cells ใน seminiferous tubules และเมื่อป้อนสารสกัดด้วยน้ำในขนาด 5 กรัมต่อ กิโลกรัม พบว่าไม่ทำให้หนูตาล ส่วนในขนาด 2.5 กรัมต่อ กิโลกรัมต่อวัน โดยให้หนูทดลองกินเป็นเวลา 3 เดือน ก็ไม่พบความผิดปกติแต่ อย่างใด โดยไม่มีผลต่อระบบประสาทและการเคลื่อนไหว แต่เมื่อค่าทางโลหิตวิทยา บางตัวมีการ เปลี่ยนแปลงไปจากค่าปกติ และยังไม่มีรายงานว่าสมุนไพรชนิดนี้มีอันตรายร้ายกับพืชหรือยาชนิดใดบ้าง อย่างไรก็ตามก็ควรจะระมัดระวังในการใช้สมุนไพรชนิดนี้เป็นระยะเวลานาน เพราะยังไม่มีข้อมูลวิจัยทาง คลินิก เนื่องจากแหํเมสาย berberine ซึ่งเป็นสารสำคัญและมีข้อควรระมัดระวังถึงผลข้างเคียงต่อหัวใจ เพราะอาจจะทำให้เกิดอาการหายใจขัด และอาจมีพิษต่อระบบเลือด หัวใจ และตับได้
- จากการศึกษาความเป็นพิษ ยังไม่มีพารายงานความเป็นพิษในคน เมื่อทดลองกับหนูถีบจักร โดยการป้อน สารสกัดแหํเมสายโดยอุ่น 50% ในขนาดสูงถึง 800 มิลลิกรัมต่อ กิโลกรัม ไม่พบความผิดปกติแต่อย่าง ใด ส่วนความเข้มข้นของสารสกัดแหํเมสายที่ทำให้หนูทดลองตายครึ่งหนึ่งเมื่อกินสารสกัด มีค่าเท่ากับ 1,200 มิลลิกรัมต่อ กิโลกรัม
- ส่วนข้อมูลจากสถาบันวิจัยสมุนไพรได้ระบุผลการทดสอบความเป็นพิษเฉียบพลันในสัตว์ทดลอง โดยพบว่า เมื่อป้อนสารสกัดแหํเมสายในขนาด 40 กรัมต่อ กิโลกรัม จะทำให้เกิดความเป็นพิษเฉียบพลัน ส่งผลต่อระบบ ประสาท ทำให้หายใจไม่สะดวก การเคลื่อนไหวลดลง และทำให้สัตว์ทดลองตาย จึงขอเตือนให้ผู้บริโภคที่ ใช้สมุนไพรแหํเมสายใช้อย่างระมัดระวัง เนื่องจากยังไม่แน่ใจถึงความปลอดภัยและขนาดที่เหมาะสมใน การใช้ เพราะยังขาดข้อมูลการศึกษาถึงความเป็นพิษและรายงานทางคลินิกอีกมาก เพราะยังไม่มีการ

ฐานข้อมูลห้องถีน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ศึกษาในคน เพียงแต่ที่ผ่านมาんกิจัยได้ทำการศึกษาในสัตว์ทดลองและในหลอดทดลองเท่านั้น

ประโยชน์ของแท้ม

- ใช้เลี้ยง

ข้อควรระวังในการใช้สมุนไพรแท้ม

- การรับประทานสมุนไพรแท้มเป็นจำนวนมากจะส่งผลทำให้ตับอักเสบได้ ผู้ป่วยโรคไตควรหลีกเลี่ยงและต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะสมุนไพรชนิดนี้มีเกลือแร่และโพแทสเซียมสูง (ภูมิ.สุภากรณ์ ปิติพร)
- สถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสมุนไพรแท้ม โดยพบว่า สมุนไพรชนิดนี้มีแบบผง ซึ่งมักเป็นยาแผนปัจจุบันจำพวกสเตียรอยด์เจือปนหรืออาจเป็นสารสเตียรอยด์ทั้งหมด หากได้รับสารสเตียรอยด์ในปริมาณมากก็อาจจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้
- บางข้อมูลระบุว่า แท้มเป็นสมุนไพรที่สามารถลดระดับน้ำตาลในเลือดและขับน้ำได้จริง และดูเหมือนว่าจะช่วยลดน้ำหนักได้เหมือนยาลดน้ำหนัก เนื่องจากสมุนไพรชนิดนี้มีฤทธิ์ขับแร่ธาตุและสารตัวอื่น ๆ ออกจากร่างกาย เช่น โพแทสเซียมและโซเดียม ซึ่งสาร 2 ตัวนี้ทำหน้าที่เป็นสารสื่อนำระบบการทำงานหลักของหัวใจและไต หากรับประทานสมุนไพรชนิดนี้อย่างต่อเนื่องในระยะแรกก็ดูเหมือนจะเป็นปกติ เพราะสารทั้ง 2 ชนิดนี้ร่วงกายสามารถชดเชยได้ในระยะแรก ๆ แต่เมื่อสะสมไปนาน ๆ หรือใช้เป็นเดือน ๆ ร่วงกายจะเริ่มอ่อนเพลีย หัวใจและไตทำงานผิดปกติ จนอาจถึงขั้นไตวายและเป็นโรคหัวใจได้ (by Mr.taro)
- การใช้สมุนไพรแท้มเพื่อลดระดับน้ำตาลในเลือด ควรใช้ในปริมาณที่เหมาะสม เพราะถ้ารับประทานในจำนวนที่มากจนเกินไป จะไม่ส่งผลดีต่อร่างกาย เพราะจะทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดลงอย่างรวดเร็ว และทำให้เกิดอาการซื้อกาได้ นอกจากนี้แท้มยังมีฤทธิ์ยาระบายอีกด้วย (ข้อมูลจาก: abhakara.com by จักร์เจ้าข้า)

คำสำคัญ : แท้ม

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนा จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-07-17

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1773&code_db=610010&code_type=01